

Helytörténeti Gyűjtőterem Tapolcán

A Honismereti Mozgalom közművelődésben betöltött fontos szerepének beszédes bizonyítéka a tapolcai Batsányi János Művelődési Központban létrehozott Helytörténeti Gyűjtőterem. Az itt kiállított néprajzi tárgyi anyag gyűjtését 1971 őszén kezdtük el a Batsányi János Gimnázium honismereti szakkörének diákjaival. „Ha tegnap kezdtük volna is, késő volna” jelszóval indultunk el hétről hétre a tapolcai járás községeibe, hogy összegyűjtjük, s majdan közkinccsé teheszük a múlt idők beszédes bizonyítékait: a tárgyi emlékeket. Nemesvitéről, Kisapátiból, Diszleről, Zalahalápról, Monostorapátiból és a többi községből sosem jöttünk el üres kézzel. Tapolcán és a Szentgyörgy-hegyen az eredményes gyűjtőmunkát megnehezítette viszonylag késői kezdésünk. A „maradék” összegyűjtésének időszerűségét mégis sürgette — s jelenleg is sürgeti! — az utóbbi évek ipari fejlődésének városunkra oly jellemző felgyorsult tempója.

Növekvő anyagunk elhelyezésére először a gimnázium épületében kaptunk egy termet, amely azonban hamarosan szűknek bizonyult. A „hogyan to-

vább?” kérdésre adott válasz jó példázza városunkban a közművelődési törvény szellemének gyakorlati megvalósulását: a városi pártbizottság, a városi tanács, a Hazafias Népfőrdő városi bizottsága, a Batsányi János Művelődési Központ anyagi és erkölcsi támogatásával felszabadulásunk 32. évfordulóján átadásra kerülhetett a jelenlegi Helytörténeti Gyűjtőterem.

Létrehozása — illetve a Művelődési Központ volt tekepályájának átalakítása, felújítása — egy immáron „megszokott” lap napjaink történelméből: a MÁV, a Volán, a TÖVÁL, a Közületi Szolgáltató Üzem szocialista brigádjai, gimnazisták, ipari tanulók, tanárok és a Művelődési Központ dolgozói több száz órás társadalmi munkájának eredménye a honismeret és helytörténet új műhelye Tapolcán.

A fektetett T alapú gyűjtőterem tulajdonképpen két helyiségből áll: a kiállítóteremből és egy klubteremből. A folyosószerű kiállítóterem belsőjének kialakításáról és az összegyűjtött anyag elrendezésénél a történelmi hitelesség elvének szigorú betartása mellett bizonyos didaktikai és esztétikai szempontok vezéreltek bennünket.

Ezért a terem baloldalán elhelyezett régészeti és dokumentációs anyag főlé a falra a város történetének allegorikus freskója került, mintegy 12 méter hosszúságban, ez alatt pedig háromnyelvű — magyar, orosz, német — írott szöveg ismerteti meg a látogatót Tapolca történetének legfontosabb eseményeivel.

A néprajzi anyagot a terem jobboldali részén, tripo-kőfalakkal elválasztott blokkokban helyeztük el. Az első blokkba a régi paraszti konyha eszközei, a másodikba egy zalahalápi módos parasztgazda századforduló környéki tisztaszobájának (vidékünkön: „első” szobájának) bútorzata került. A harmadik blokk az ugyancsak századforduló környéki parasztház kamráját hivatott bemutatni, a negyedik pedig egy szentbikkállyi présház múlt század közepén készült bútorzatával ismerteti meg a látogatókat. Az ötödik blokkban a Tapolca-medence házi szövésfonásának egykori eszközei láthatók, a kender feldolgozási folyamatának sorrendjében. Végül utolsó, hatodik blokkunkban az élő népművészet négy tapolcai mesterének — a fazekas *Patonai Ferencnek*, a kosárfonó *Ondró Imrének*, a fafaragó *Kiss Andrásnak* és a tányérfestő *Barcza Gyulánénak* — alkotásait állítottuk ki.

Mind a régészeti-dokumentációs, mind pedig a néprajzi anyag szakszerű elrendezésében (sőt azok kibővítésében!) nagy segítséget kaptunk a keszthelyi Balatoni Múzeum igazgatójától, *dr. Sági Károlytól* és munkatársaitól, *dr. Petánovics Katalintól* és *Rech Miklóstól*.

Kiállítótermünkben sikerült megoldanunk a magnetofonos tárlatvezetést is: a város idegenforgalmi igényeinek megfelelően négy nyelven — ma-

gyar, német, orosz, lengyel — ka-lauzolják anyanyelvi bemondók a hozzánk érkezett látogatókat.

A kiállítóteremtől függönnyel elválasztott klubteremben egyidőben harminc ember vehet részt a szakköri foglalkozásokon, hallgathat helytörténeti, néprajzi és régészeti előadásokat, olvashatja a szakkör számára rendszeresen járó 14 féle folyóiratot, illetve dolgozhat, igénybe véve az egyelőre igen szerény könyvtárat, amely javarészt kézikönyvekből, módszertani útmutatókból és némi archivális anyagból áll.

A gyűjtőterem létrehozásával munkánkat korántsem tekintjük befejezettnek, ellenkezőleg, azt tartjuk, hogy csak most — a szükséges feltételek megteremtésével — kezdődik meg számkunkra az igazi helytörténeti munka. Továbbra is legfontosabb feladatunk lesz a város és a Tapolcai-medence területén található néprajzi tárgyak, anyagok gyűjtése, rendszerezése és megőrzése, ezzel együtt az írásos emlékek (okmányok, kiadványok, egyéb dokumentumok) gyűjtése és feldolgozása. Ahogyan tettük eddig is, a visszaemlékezéseket, népdalokat, kihalófélben lévő mesterségek szókincsét stb. magnóra vesszük, fotózunk. Klubtevékenységünk színvonalának emelése érdekében szakembereket hívunk meg régészeti, néprajzi, helytörténeti előadások megtartására.

Befejezésül annyit, hogy a szocialista közművelődést kívánjuk szolgálni azzal is, hogy társadalmi bázisunkat kiszélesítjük (iskolákkal, üzemekkel, térszettekkel való együttműködés formájában), illetve tevékenységünkkel hozzájárulunk tagjaink és látogatóink hazafias, internacionalista és esztétikai neveléséhez.

Dr. Töröcsik Zoltán

Honismereti munka Balatonszentgyörgyön

1968-ban a Szakmaközi Bizottság vezetésével, a Községi Közös Tanács és társadalmi szervek támogatásával, megkezdődött a község és az üzemek múltjának felkutatása, feldolgozása. Értékeljük társadalmi és politikai életünk eddigi alakulását, az oktatást, nevelést, kulturális- és sportéletünk fejlődését, az idegenforgalom helyzetét,

az egészségügy és a község további fejlődését.

Ebben a kutató és feldolgozó munkában községünk apraja-nagyja részt kért, és kapott is. A széles körű társadalmi összefogás eredményeként 1970-ben *Simon József*, a szakmaközi bizottság titkára összeállította a Balatonszentgyörgy története 1969-ig c.